

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра психології, політології та соціокультурних технологій

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

(підпис) (прізвище та ініціали)

«__» _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

здобувача ступеня бакалавра менеджмента соціокультурної діяльності

Медяник Анастасії Михайлівни

на тему: «Управління процесом організації концертної програми з
залученням дітей з інвалідністю»

(галузь знань 02 Культура і мистецтво, спеціальність 028 Менеджмент
соціокультурної діяльності)

Науковий керівник:

доцент, канд. політ. наук, доцент кафедри ППСТ

_____ Опанасюк В. В.

«__» _____ 20__ р.

Підсумкова оцінка:

Національна шкала _____
Кількість балів ECTS _____

Члени комісії _____
(підпис)

(прізвище та ініціали)

Члени комісії _____
(підпис)

(прізвище та ініціали)

Члени комісії _____
(підпис)

(прізвище та ініціали)

Суми 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЄЮ	
КОНЦЕРТНОЇ ПРОГРАМИ З ЗАЛУЧЕННЯМ ДІТЕЙ З	
ІНВАЛІДНІСТЮ.....	
1.1. Управління організацією концертної програми як складова частина менеджменту соціокультурної діяльності.....	7
1.2. Особливості залучення цільової групи дітей із інвалідністю до концертної програми.....	12
1.3. Етико-правові засади залучення дітей з інвалідністю до заходів концертної програми.....	17
1.4. Інклюзивна концертна програма: загальна характеристика.....	22
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.....	27
РОЗДІЛ 2	
ПРИКЛАДНІ СКЛАДОВІ УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЄЮ	
КОНЦЕРТНОЇ ПРОГРАМИ З ЗАЛУЧЕННЯМ ДІТЕЙ З	
ІНВАЛІДНІСТЮ.....	
2.1. Забезпечення управління організацією концертної програми на базі Сумського міського центру дозвілля молоді.....	29
2.2. Етапи управління організацією концертної програми з залученням дітей з інвалідністю.....	34
2.3. Впровадження як результат організації концертної програми з залученням дітей з інвалідністю.....	39
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	43
ВИСНОВКИ.....	45
РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	50
ДОДАТКИ.....	55

ВСТУП

Актуальність дослідження. Управління організацією культурно-мистецьких заходів є складним і довготривалим процесом. Менеджер, відповідальний за організацію заходу, має враховувати бюджет, ризики, планувати постановку номерів концертної програми. Менеджер соціокультурної діяльності (*далі* – менеджер СКД), який планує концерт чи активний захід, повинен враховувати психічні, фізичні, вікові особливості усіх учасників концерту.

Виконавці номерів та глядачі концертної програми, що спланована та проведена нами на базі практики Сумського міського центру дозвілля молоді (*далі* – СМЦДМ), є специфічною, тому до неї необхідний індивідуальний підхід. Однією з особливих груп осіб з інвалідністю є діти, для яких необхідно створювати не лише умови для існування, але й приділяти постійну увагу з боку суспільства.

Під час постановки концерту чи активного заходу менеджер має розуміти, для кого проводиться захід, яка власне концепція заходу. Організувати працівників культури складно, менеджер має знайти підхід до кожного члена команди, щоб досягти поставленої мети та вирішити конкретні завдання.

В Україні проводиться ряд заходів для дітей з інвалідністю, але їхня кількість обмежена, і охоплюють вони не всі вікові категорії. Більшість заходів заплановано до різних свят, а не для досягнення конкретної мети.

Менеджер заходу має детально проаналізувати, що буде доречним для дітей з інвалідністю, а що ні, розподілити ролі між учасниками дійства, скласти план, заощадити ресурси згідно з планом, запросити соціальних працівників і, нарешті, здійснювати контроль за проведенням кожного з етапів, оцінюючи ефективність заходу. Концертні програми, які ми пропонуємо провести, є нині актуальними на території України, адже за допомогою такого виду заходів ми маємо можливість зібрати кошти для

допомоги дітям з інвалідністю. Головне, що ці діти мають можливість взяти участь у заході, продемонструвати свої вміння, навички, творчі здібності та поспілкуватися з іншими людьми.

Концерт – це прилюдне виконання музичних творів та різних композицій на честь видатних людей, свята чи іншого поважного приводу.

Концертна програма – комплекс різних композицій та номерів, які заявляються організаторами на певному концерті. У широкому розумінні, – це програма виступів артистів, що може поширюватися заздалегідь або зберігатися в таємниці [37].

Люди з інвалідністю навчаються, спілкуються, працюють, але їх зазвичай неможливо побачити на підприємствах, в установах, на культурних заходах. Вони вважаються ізольованими людьми. Різні вади людей з інвалідністю створюють певні труднощі, заважають їм жити так, як живуть інші, призводять до комплексу меншовартості, не дають можливості реалізувати себе в суспільному житті, обмежують спроможність в участі в активних заходах. Тому основним завданням організатора такого заходу є створення можливості збору коштів для людей з особливими потребами чи допомоги їм у реалізації себе.

Дослідженням проблем дітей з інвалідністю в сучасному суспільстві займаються такі учені: А.Дусон, А.Мілверт, К.Кларк, Д.Мітчелл, С.Робсон, Т.Лормен, М.Крозьє, Д.Лупарт, а також українські та російські науковці: В.Бондар, Л.Вавіна, Т.Власова, В.Засенко, Т.Ісаєва, А.Колупаєва, М.Малофєєва, А.Мігалуш, Ю.Найда, Т.Сак, М.Сварник, В.Синьова, Н.Софій, В.Феоктістова, Л.Шипіцина [32, С. 227-232].

Дітей з інвалідністю потрібно залучати до різних видів діяльності, зокрема концертів та активних дійств. Менеджери соціокультурної діяльності організовують заходи, до яких долучають дітей з інвалідністю, тобто займаються не тільки організацією, а й управлінською діяльністю. Такі заходи мають на меті розвиток здібностей, вмінь та навичок дітей з

інвалідністю, надають можливість продемонструвати свої таланти, поспілкуватися з іншими людьми, бути такими, як і всі інші.

Управління – це створення та надання завдань певній групі осіб, які йдуть до однієї мети.

Ми займалися організацією концертної програми із залученням дітей з інвалідністю.

Мета – забезпечити управління організацією концертної програми з залученням дітей з особливими потребами.

Зазначена мета вимагає постановки наступних завдань:

- виявити місце управління організацією концертної програми в менеджменті соціокультурної діяльності;
- з'ясувати особливості та етико-правові основи залучення дітей з інвалідністю до концертної програми;
- охарактеризувати інклюзивну концертну програму як форму та етап організаційного процесу;
- виявити особливості управління організацією інклюзивної концертної програми на базі Сумського міського центру дозвілля молоді;
- встановити етапи розроблення концертної програми з залученням дітей з інвалідністю для координації управлінської діяльності;
- проаналізувати результати та розробити рекомендації для оптимізації управлінської діяльності Сумському міському Центру дозвілля молоді щодо організації концертної програми з залученням дітей з інвалідністю.

Об'єкт дослідження – управління організаційним процесом.

Предмет дослідження – організація концертної програми з залученням дітей з інвалідністю.

Методи, використані у ході дослідження, базуються передусім на методологічному принципі об'єктивності у розробленні програми дослідження з виявлення ефектів залучення дітей з інвалідністю до концертної програми. Системність як методологічний принцип забезпечує формування загального бачення всього механізму управління, можливість

виявлення впливів окремих елементів такого механізму на весь управлінський механізм. Принцип виділення основних факторів (аспектів), що визначають кінцевий результат дозволяє в даному дослідженні виявити головний ефект від розширення механізму управління процесом організації концертної програми шляхом залучення дітей з інвалідністю.

Загальнологічні методи дефініції понять, аналізу й синтезу, узагальнення закладають основу дослідження, дозволяють визначити поняття, сформулювати висновки та рекомендації.

У даному дослідженні застосовано загальнонаукові методи. Зокрема, метод якісного аналізу наукових джерел, використаний для виявлення досліджуваної проблеми, підбору методів дослідження, виявлення структури механізму соціальної адаптації.

Використані практичні методи. Зокрема метод організації концертної програми, який дозволив виявити вплив на адаптацію дітей з інвалідністю. Концертна програма є однією із ефективних методів залучення дітей з інвалідністю до активної діяльності, надає почуття впевненості та захищеності.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження було апробовано на студентській науковій конференції «Перший крок в науці» (Сумського державного університету), 2020, VIII Всеукраїнській науковій конференції студентів, аспірантів та викладачів «Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства», 2020, Міжнародній науковій конференції «Десяті сіверянські соціально-психологічні читання», 2019, IX Всеукраїнській науковій конференції студентів, аспірантів та викладачів «Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства», 2021.

Структура дипломної роботи. Дипломна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків.

Повний обсяг дипломної роботи – 60 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ОРГАНІЗАЦІЇ КОНЦЕРТНОЇ ПРОГРАМИ ІЗ ЗАЛУЧЕННЯМ ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ

1.1. Управління організацією концертної програми як складова частина менеджменту соціокультурної діяльності

Управління – важливий та складний процес, який потребує уваги з боку керівника, організаторів та партнерів. Управління є головною складовою менеджменту, цілеспрямованим процесом зміни об'єкта, його поведінки та стану. Поняття «менеджмент» та «управління» схожі, мають спільний зміст, реалізуються як єдиний процес досягнення конкретних цілей та мети [34].

Менеджмент – це процес організації, контролю, планування, управління організації для досягнення ефективного виконання завдань та мети.

Управління – це процес впливу суб'єкта на об'єкт управління для досягнення ефективного функціонування систем за допомогою зв'язків і відносин та досягнення ефективного виконання завдань та мети.

У більшості випадків організації будь-якого заходу в науковій літературі поняття «управління» та «менеджмент» використовують як синонімічні [12].

«Процес управління» - одне з основних понять менеджменту. Цей процес визначається, як розподіл функцій та обов'язків, контроль над виконанням дій, функцій, спрямованих на вирішення поставлених задач.

Менеджмент – це концепція, яка розглядається з різних поглядів. Наприклад, організація управління підприємством; у якості органу управління в особі керівника підприємства; як рівень управління апаратом; як процес прийняття певних рішень з управління підприємством [14].

Менеджмент можна назвати управлінням системою, організацією чи підприємством. Керівник нині є менеджером, який займається управлінням [2].

Управління – це вид діяльності, який перетворює групу чи натовп в цілеспрямовану та ефективну групу; функція складних організаційних систем, для досягнення належного стану навколишнього середовища чи самої системи [3].

Управління організацією концертної програми в менеджменті соціокультурної діяльності посідає основне місце. Адже управління будь-яким заходом є частиною менеджменту. Тобто, якщо говорити про те, яке місце посідає управління організацією, можна зазначити, що це одне із головних місць. Менеджмент соціокультурної діяльності має на меті управління та організацію будь-яких культурно-розважальних, культурно-масових заходів [30, С. 258-267].

У роботі використано поняття «управління», як синонім поняттю «менеджмент», адже за змістом, щодо організації заходу чи концертної програми, це тотожні поняття (Додаток Д).

Метою будь-якого управлінського процесу є зміна або навпаки, збереження ситуації, яка може позитивно або негативно вплинути на організацію заходу. Якщо змінити ситуацію, то, звичайно, зміниться завдання і методи управління. Об'єктами управління є: зовнішні зв'язки, діяльність, люди, процеси вдосконалення системи, організація, технології діяльності. До фаз процесу управління відносять: вироблення та прийняття рішень, організацію виконання рішення, контроль та оцінку отриманих результатів; вибір інформації; винагороду чи покарання виконавців [25].

В управлінні виділяють такі функції щодо організації заходів, концертів чи концертних програм:

1. Планування – це рішення про цілі, завдання, мету створення різного роду заходів, які повинна зробити команда, що організовує певну діяльність, щоб досягти мети;

2. Організація – система виконання управлінських рішень, процес створення структури управління заходом;

3. Мотивація – спонукання команди до виконання певних дій;

4. Контроль – процес забезпечення команди досягнення поставлених цілей, виконання своєчасно завдань [11].

Потрібно знати і розуміти, як успішно реалізувати концертну програму чи концерт, чітко планувати етапи управління заходом. Частіше виокремлюють такі етапи процесу управління: постановка мети; оцінка ситуації; визначення проблеми; прийняття управлінського рішення [29].

Будь-який захід, концерт, концертна програма охоплює складову новизни та має соціальну значимість для суспільства чи окремої групи людей. Успіх заходу полягає в правильній системі управління цілями, що дозволяє заощаджувати час і гроші. Керівник приділяє увагу часу, бюджету і якості реалізації проекту підлеглими.

Кожен захід, концерт чи концертна програма складається з базових елементів, на яких вибудовуються сфера управління: ризики, ресурси, види діяльності в межах реалізації програми, результати.

Ризики – наслідки, які виникають під час діяльності та безпосередньо впливають на реалізацію програми.

Праця – процес, під час якого учасники виконують задачі та використовують ресурси часу, аналізують літературу тощо.

Ресурси – об'єкти, які використовуються під час підготовки та реалізації. Вони поділяються на матеріальні, фінансові, людські та інформаційні.

Результати – досягнення поставлених цілей та мети [39].

Самостійними та пов'язаними між собою функціями управління є мотивація, координація, контроль, організація, планування. Крім цих функцій, захід чи концерт включає: моніторинг, аналіз, адміністрування, складання бюджету, оцінку, експертизу тощо.

Підсистеми управління є важливим елементом реалізації концерту.

Управління часом – часова шкала за допомогою якої учасники виконують пов’язані між собою роботи.

Управління ризиками – мінімізація відхилення від норм, створення умов, які допоможуть уникнути непередбачуваних ситуацій.

Управління комунікаціями – надання певної інформації учасникам для ефективного виконання робіт, опрацювання та збирання додаткової інформації. Створення документації, яка відображає управлінські рішення та звіт.

Управління постачанням – процес, який допомагає забезпечити матеріальними ресурсами, які потрібні для заходу. Складається дерево ресурсів, у якому зазначені терміни, якісні характеристики та кількість необхідних ресурсів.

Управління якістю заходу чи концерту – процес, який допомагає досягнути поставлених цілей, покращити результативність та якість досягнення мети.

Управління будь-яким заходом – це процес управління командою і ресурсами за допомогою специфічних методів, завдяки яким захід завершується успішно і досягає своєї мети [40, С. 79-82].

Функції управління концертом чи концертною програмою:

1. Визначення цілей і проведення його обґрунтування, виявлення структури;
2. Визначення необхідних обсягів і джерел фінансування;
3. Підбір виконавців, визначення термінів виконання;
4. Розроблення графіка реалізації, розрахунок необхідних ресурсів;
5. Контроль за ходом виконання, моніторинг [26].

Ефективність управління концертом залежить від рішень на кожній стадії його здійснення, причому неправильне базове розуміння цілей спричиняє помилки у формулюванні завдань та у визначенні обсягу робіт, що у свою чергу призводить до втрат часу.

Організація та управління концертної програми планується за допомогою визначення етапів, ризиків, завдань. Кожному заходу характерне управління керівником. Керівник у свою чергу, як і організатор, допомагає учасникам на кожному етапі реалізації заходу.

Керівники виконують організаційно-управлінську функцію, і вона є важливим елементом в організації та проведенні культурно-розважального заходу. Організаційно-управлінський процес має етапи підготовки та проведення заходів. Організація будь-якого заходу впливає на спілкування між людьми, створення позитивної атмосфери. Менеджер чи керівник, який організовує та контролює, допомагає учасникам на кожному етапі роботи, визначає для себе ризики, розробляє критерії, за якими можна буде спостерігати, чи вдалося створити ті умови, у яких діти з інвалідністю та суспільство будуть взаємодіяти, також сприяє реалізації як своїх навичок та вмінь, так і учасників, які пізнають для себе нове та мають можливість бути організатором [4, С.41-50].

Система управління культурно-розважальних заходів має такі підсистеми з управління: обсяг робіт, зміст, тривалість, запаси ресурсів, вартість, якість, розподіл ресурсів, інформація і комунікація, ризики, запаси ресурсів, координація, людські ресурсами.

1.2. Особливості залучення цільової групи дітей із інвалідністю до концертної програми

З кожним роком дітей з інвалідністю стає все більше. Вони потребують особливої уваги з боку суспільства. Такі діти навчаються і, можливо, проживають в Центрах обслуговування, Центрах соціальної реабілітації та адаптації.

Принципи, за якими мають жити люди з інвалідністю:

1. Люди з інвалідністю повинні отримувати допомогу від соціальної служби, сфер обслуговування, охорони здоров'я та інше;
2. Люди з інвалідністю мають залучатись до активних дій, брати участь в культурно-розважальних заходах, масових заходах;
3. Люди з інвалідністю мають брати участь в економічному та соціальному розвитку суспільства;
4. Люди з інвалідністю повинні мати рівні права з іншими людьми [22].

Діти з інвалідністю – особа з розладом організму, викликаним захворюванням, травмами чи вродженими фізичними та психологічними вадами, що обмежують її життєдіяльність та потребує соціальної допомоги з боку суспільства.

Вирізняють 5 категорій, за якими визначають тип інвалідності:

1. Порушення опорно-рухового апарату, порушення слуху;
2. Порушення зору, психічне захворювання;
3. Загальне захворювання (цукровий діабет, онкозахворювання та інше).

Ми виокремлюємо 3 групи інвалідності: 1 група – особа, яка потребує постійної опіки з боку оточуючих, повністю втратила працездатність; 2 група – має труднощі в роботі у звичайних умовах, але може самообслуговуватись; 3 група – здатна працювати в полегшених умовах.

Департамент соціальної політики визначає, що дитиною з інвалідністю вважається дитина до 18 років включно. До дітей з інвалідністю потрібен

індивідуальний підхід та допомога. Наприклад, дітям з інвалідністю віком до 18 років надається соціальна допомога у вигляді 70 відсотків прожиткового мінімуму [7].

Основним способом самореалізації та розвитку дітей з інвалідністю із різними вадами є участь у концертах та концертних програмах. Адже за допомогою них дитина взаємодіє з навколишнім середовищем.

У концертній програмі, яку ми реалізували, брали участь діти з інвалідністю, які мають порушення слуху та опорно-рухового апарату.

Плануючи таку концертну програму, потрібно враховувати особливості акторів, взаємодію між дітьми з інвалідністю та іншими людьми.

Створення такої концертної програми дає змогу дітям з інвалідністю взяти участь у ній, продемонструвати свої творчі вміння та навички, стати активними учасниками та поспілкуватися з іншими акторами та глядачами, що в сучасному суспільстві потрібно дітям з інвалідністю.

Діти з інвалідністю потребують уваги та підтримки з боку суспільства. Такі діти ставлять між собою та іншими людьми бар'єри, які можна і потрібно зруйнувати. Для цього потрібно розробити умови, у яких діти з інвалідністю будуть почувати себе потрібними та такими, як і всі інші діти. Залучення таких дітей до концертної програми сприятиме розвитку творчої діяльності та необхідному спілкуванню із соціумом.

Труднощі дітей з інвалідністю пов'язані з фізичними обмеженнями, втратою свої первинних можливостей, дискомфорту, але не тільки. Головне те, що вони відчують «багаж» негативного ставлення до себе як особистості в найближчому оточенні [18, С. 178-185]. У такій ситуації діти спілкуються тільки з подібними собі. У сучасному суспільстві це важлива проблема. Необхідно організовувати спеціальні заходи, планувати дозвілля, залучати дітей до їх проведення, давати можливість продемонструвати їхні вміння та навички, щоб суспільство сприймало дітей з інвалідністю на рівні з іншими.

Для проведення концертної програми, у якій беруть участь діти з інвалідністю, потрібно враховувати ознаки доступності:

1. Пересування без труднощів по території, де проводитиметься концерт;
2. Наявність місць для паркування, які знаходяться поблизу території, де відбудеться захід;
3. Доступність заїзду та виїзду з приміщення (сходи, пандуси);
4. Кількість широких коридорів, дверей, відсутність порогів для пересування приміщенням;
5. Доступність поверхів приміщення, якщо вони є (ліфти, підйомники);
6. Наявність та доступність туалету;
7. Можливі позначення місцезнаходження, тобто піктограми, якщо потрібно;
8. Наявність інформаційних табличок;
9. У приміщеннях та біля приміщень, у яких відбувається будь-який захід та концерт, повинен бути міжнародний символ доступності (МСД);
10. Обов'язково повинно бути медичне обслуговування та люди, які супроводжують дітей з інвалідністю [15].

Зазначимо також ризики, які потрібно враховувати під час проведення концертної програми:

1. Кількість учасників, вільний час акторів та учасників;
3. Урахування індивідуальних особливостей кожного;
4. У разі захворювання чи сімейних обставин когось з організаторів потрібно знайти заміну;
5. Розподіл ролей у відповідності з індивідуальними особливостями учасників;
6. Урахування номерів концертної програми, створення запасних варіантів номерів.

Ризики, які потрібно враховувати під час роботи з дітьми з інвалідністю, які є учасниками та акторами концертної програми:

1. Враховувати індивідуальні особливості кожної дитини;
2. Враховувати індивідуальні захворювання кожної дитини, відповідно дібрати номери та сценарій концертної програми;
3. Забезпечити комфортне перебування дітей в приміщенні;
4. Створити атмосферу довіри та взаємодії між акторами та учасниками, включаючи дітей з інвалідністю;
5. Забезпечити необхідною допомогою (морально, фізично, можливо, матеріально).

Особливістю такого роду заходу є те, що відвідувачі матимуть можливість поспілкуватися з дітьми, при потребі надати їм допомогу. Відвідувачі та учасники матимуть змогу подивитися виступи різних учасників.

У концертній програмі, організованій нами, брали участь наступні актори та глядачі: діти з інвалідністю різної статі (від 13 до 17 років) – сім учасників, відвідувачі різного віку, статі (приблизно 500 осіб), студенти різної статі та віку (від 16 до 20 років) - приблизно 20 осіб.

Перелік теоретичних і практичних питань щодо соціально-культурного життя дітей з інвалідністю залишаються невирішеними. Інвалідність – це соціальна та фізична недостатність, яка викликана порушенням здоров'я, потребує допомоги та соціального захисту і зараз перебуває у стані концептуальних змін, характеризує нові підходи, що виникають у результаті взаємодії між людьми, які мають стійке порушення здоров'я. Тому саме залучення дітей до концертної програми як глядачів, так і учасників, є нині актуальним, адже за допомогою цього ми створюємо позитивну атмосферу для таких дітей, забезпечуємо їх активною діяльністю, сприяємо розвитку творчих здібностей та привертаємо увагу суспільства до їх проблем. Саме тому набуває актуальності комплексне дослідження проблем соціально-культурного життя інвалідів в Україні у сучасних умовах.

Увага широкої громадськості (учених, педагогів, громадських діячів та ін.) до цієї проблеми пов'язана з тим, що діти з обмеженими можливостями

розвитку в умовах українського демократичного суспільства не повинні залишатися на узбіччі соціально-культурних процесів, економічного життя суспільства, системи людських взаємовідносин. Вони мають такі ж самі права і свободи, як і інші члени суспільства, і тому повинні володіти необхідним життєвим досвідом, сприймати, оцінювати, творчо використовувати матеріальні й духовні надбання українського народу [18, С. 178-185].

Забезпечення соціальних, культурних, освітніх та інших потреб людей та дітей з інвалідністю і надання послуг для інвалідів (зокрема, культурних та дозвіллевих) має проходити у форматах, які адаптовані під таких осіб.

Сьогодні провідні музейні заклади країни, концертні зали, театри, кінотеатри, філармонії, бібліотеки тощо свою діяльність активно присвячують вирішенню проблеми адаптації осіб з функціональними вадами здоров'я до навколишнього середовища засобами культури і мистецтва. Вони втілюють у життя цікаві проекти, співпрацюють з різними вітчизняними та міжнародними інституціями, залучають до участі зарубіжних колег. Деякі із проектів не обмежуються тільки одним закладом, а охоплюють цілу низку установ [28].

1.3. Правові та етичні засади залучення дітей з інвалідністю до заходів концертної програми

У Законодавстві «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» зазначено, що особи з інвалідністю мають право на соціально-економічні, особисті, політичні права і свободи. Особа, яка має стійкі розлади функцій організму, що обмежують її життєдіяльність і взаємодією з навколишнім середовищем, є особою з інвалідністю. Діяльність держави визначається тим, що вона повинна створювати для людей з інвалідністю економічні, правові, психологічні, соціальні умови для їх життя та розвитку в суспільстві. Сюди входять ще й такі чинники як: охорона здоров'я, надання пристосованого житла, забезпечення програми соціальної адаптації та реабілітації, усунення перепон, що заважають жити людям з інвалідністю, сприяння громадській діяльності, урахування інтересів та здібностей людей з інвалідністю, особливо в культурному житті.

Громадські організації для людей з інвалідністю створені з метою забезпечення рівних прав та обов'язків, усунення перепон для життя, доступу на рівні з іншими до реалізації фізичних можливостей, здобуття освіти, можливість працевлаштуватися, залучення таких осіб до суспільної діяльності, культурно-розважальних та масових заходів на рівні з іншими членами суспільства.

У статті 36 Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» зазначено, що матеріальне, медичне, соціальне забезпечення здійснюється у вигляді грошових виплат, надання послуг трудовій, медичній, соціальній, реабілітації та адаптації, побутовому обслуговуванню. Зазначимо, що ми, як організатори культурного заходу, створюємо певні умови для активного виду відпочинку людей з інвалідністю [20]. Менеджери соціокультурної діяльності можуть створювати будь-які культурні заходи для дітей та осіб з інвалідністю, щоб допомогти їм матеріально, соціально чи професійно. Наприклад, реалізований у місті

Сумах проект «Добро навколо нас» мав на меті збір коштів для спеціального обладнання, яке буде закуплено в заклади, у яких перебувають діти з інвалідністю.

Важливими є не тільки побутові, медичні та соціальні зручності для людей з інвалідністю, але і толерантне ставлення до них. Труднощі під час обслуговування чи спілкування з такими людьми неминучі, але їх потрібно мінімізувати за допомогою толерантного ставлення, щоб люди з інвалідністю почували себе комфортно.

Як відомо, головною проблемою дітей з інвалідністю є певні обмеження перебування в соціумі, контакти з людьми, доступ до культури та освіти. Однією з таких проблем є несприйняття дітей з інвалідністю, як повноцінних членів суспільства. Ми переконані, що саме розуміння потреб і особливостей таких дітей є шляхом до подолання існуючого упередженого ставлення до них. Основою толерантного ставлення до осіб з інвалідністю є :

1. Визначення прав на життя дітей з інвалідністю, волю, гідність;
2. Доброзичливе усвідомлення та ставлення до присутніх дітей з інвалідністю у своєму середовищі;
3. Уміння прийняти та цінувати різноманітні прояви дітей з інвалідністю;
4. Бачити спільні інтереси та цілі [1, С. 13-16].

У Законі «Про освіту» зазначено, що освіта як така є основою фізичного, інтелектуального, культурного, духовного розвитку особистості. Метою її є всебічний розвиток людини, її талантів, різних здібностей, якостей, норм і правил моралі та інше. За допомогою освіти людина пізнає світ, історію, життя, спілкується з навколишнім середовищем та взаємодіє з людьми. Для дітей з інвалідністю освіта забезпечує всебічний розвиток, тобто для таких дітей освітні заклади торують шлях до суспільного життя, професійної діяльності, мінімізують різного типу бар'єри [23].

Якісна освіта, поєднана з практичними навичками, визначає рівень конкурентоспроможності випускника на ринковій праці. Важливий аспект –

організація процесу навчання дітей з інвалідністю. Необхідно створити умови для того, щоб дитина з інвалідністю могла здобувати якісну освіту відповідно до його можливостей, специфічних потреб та за принципами раціонального пристосування, інклюзії та соціальної адаптації [13, С. 91-95].

Одним із компонентів реабілітації чи адаптації дітей з інвалідністю є інклюзія. Інклюзія – це процес реального включення осіб з інвалідністю в активне суспільне життя, що однаково необхідна для всіх членів суспільства [17].

У цьому зв'язку інклюзивне навчання в школах є кроком держави назустріч дітям з інвалідністю. У дітей з інвалідністю, якщо дозволяють медичні показання, згідно з законодавством України є можливість здобувати певні професійні вміння та навички у школах, бути забезпеченими рівним доступом до норм, правил, цінностей, як і всі інші діти.

З одного боку, у дітей з інвалідністю з'являється стимул якісно освоїти шкільну програму, щоб гарантовано скласти зовнішнє незалежне оцінювання та вступити на навчання в університет. Із іншого боку, у вузах таким дітям важко конкурувати зі своїми однолітками, що призводить до втрати інтересу до навчання. Це відбувається через труднощі у спілкуванні, тому що через фізичні вади складно зав'язати дружні стосунки.

Така тенденція існує щодо дітей з інвалідністю в цілому по Україні. Так, у національній доповіді «Про становище осіб з інвалідністю» констатується, що протягом останніх років «проводяться конкурси краси та талантів серед осіб з інвалідністю, конкурси танців на колісному кріслі тощо» [24]. Нині розробляються та впроваджуються різноманітні мотиваційні програми та проекти для дітей з інвалідністю, у реалізації яких активно виявляють себе громадські організації. Проте ця діяльність обмежена переважно такими ж самими дітьми з інвалідністю, а для відчуття повноцінного життя важливим є розширення меж спілкування, звичайні людські стосунки, такі як контакти з різними людьми, товаришування, дружба, сприйняття та визнання дітей з інвалідністю людьми без інвалідності.

Маючи певні відомості про освіту, стан та особливості людей з інвалідністю можемо говорити про участь таких людей в культурному житті.

У Законі України «Про культуру» зазначається, що культура – сукупність матеріальних та духовних надбань. Головне місце посідає творча діяльність, вибір діяльності у сфері культури, проведення та організація різних культурних заходів. Одним із таких заходів є концертна програма, яка включає залучення дітей з інвалідністю. Адже діти з інвалідністю, як зазначено в Законі, мають право відвідувати заклади культури та бути глядачем різних заходів. Завдяки заходам для дітей з інвалідністю чи залученням таких дітей, які проводяться закладами культури, є дуже важливим для суспільства. Діти під час таких заходів мають змогу проявити себе, продемонструвати свої вміння, навички, поспілкуватися з іншими людьми та однолітками [21].

Після проходження практики на базі Сумського обласного Центру дозвілля молоді ми можемо визначити етичні засади роботи з дітьми з інвалідністю.

Дієвими є такі принципи:

1. Повага до прав дітей з інвалідністю;
2. Відкритість, доступність та найголовніше - рівність між дітьми з інвалідністю та іншими людьми;
3. Сприяння активній участі дітей з інвалідністю у реалізації своїх можливостей;
4. Розвиток знань та освітніх інновацій, різноспрямованість соціального впливу;
6. Ціннісно-орієнтована освіта, розвиток знань та освітніх інновацій.

Одним із основних завдань є створення умов для творчого, інтелектуального, лідерського розвитку особистості. Тобто до дозвілєвої діяльності дітей з інвалідністю, залучених на рівні з іншими.

Дітей з інвалідністю варто залучати до різних програм та культурних заходів, які мають на меті допомогу в соціальній адаптації, тобто допомогу

в пристосуванні до умов навколишнього середовища, спілкуванні з іншими людьми, що дає можливість реалізувати себе як особистість та розвинути потенціал, здобути певні вміння та навички [36].

Головним для дітей з інвалідністю є ставлення оточуючих, батьків, вихователів. Важливо, щоб оточуючі ставилися до них природньо, не дивлячись на вади, які має дитина. Будь-яка спільна діяльність є засобом для спілкування дітей з інвалідністю та здорових однолітків. Як раніше зазначалося, що дитина, яка має проблеми із здоров'ям чи вроджені вади, має проблеми із соціальною адаптацією в навколишньому середовищі. Спільна діяльність допомагає в спілкуванні, яка є однаково актуальною для обох сторін.

Визначимо проблеми в суспільстві, які потрібно вирішити для створення та реалізації культурних заходів з залученням дітей з інвалідністю в суспільстві:

1. Діти з інвалідністю мають недостатній рівень культурного розвитку та соціально не адаптовані під навколишнє середовище;
2. Недостатнє фінансування з боку держави (на самі дитячі будинки та реабілітаційні центри виділяється не так багато коштів, не кажучи вже про культурні заходи для таких дітей);
3. Байдуже ставлення населення (у людей підхід до життя такий : якщо це не моя проблема, то і перейматися нею я не буду. Але хто, як не ми самі, можемо допомагати один одному?);
4. Низький рівень комунікації дітей із суспільством та навколишнім середовищем(так як люди мало цікавляться проблемами дітей, то і їхнє спілкування зводиться до мінімуму);
5. Багато закладів культури просто не адаптовані під дітей із інвалідністю [35].

1.4. Інклюзивна концертна програма: загальна характеристика поняття

Як ми вже зазначали, одним із компонентів реабілітації чи адаптації дітей з інвалідністю є інклюзія. Інклюзія – це процес реального включення осіб з інвалідністю в активне суспільне життя, що однаково необхідна для всіх членів суспільства.

Забезпечення рівного доступу дітей з інвалідністю до освіти можливе завдяки впровадженню в навчально-виховний процес спеціальних методик, педагогічних технологій, адаптивних технічних засобів, і, – що особливо важливо, – комплексних програм інтеграції, адаптації і самореалізації дітей з інвалідністю.

Одним із таких заходів є концертна програма, яка забезпечує активну діяльність кожної особистості.

Отже, що таке концерт? Що таке концертна програма?

Концерт – сценічна форма культурно-дозвілдової діяльності, виступ артистів та їх номерів на великих, малих сценах за складеними наперед програми та застосованими засобами мистецтва, що наявні на вулицях, у приміщеннях (парки, естради, стадіони та інше).

Концерт створюється для формування естетичного почуття та смаку і може бути проведеним для цільової аудиторії: дітей, молоді, ветеранів, соціально-демографічних груп, змішаної аудиторії.

Виокремимо види концертів: тематичний, моноконцерт, збірний, кафе-концерт, ревію, театр-кабаре, променад-концерт, шоу-концерт, театралізований, концерт-виставка, концерт-огляд, сольний концерт, кафе-театр та інші.

Концертна програма – один із найрозповсюдженіших видів видовища, що складається з різних творів та жанрів мистецтва.

Реалізуючи концертну програму, потрібно установити за жанрами черговість номерів, звернути увагу на те, яка роль у концерті, що є головним в концертній програмі та несе сюжетне та ідейне навантаження. Концертна програма будується таким чином: пролог, експозиція, зав'язка,

розвиток дії, розв'язка, кульмінація (виступ одного або декількох артистів, які подають високий художній рівень, більший, ніж в інших номерів). Концертна програма може бути театралізованою у плані подачі номерів, тобто драматургічні ходи. Особлива увага приділяється оформленню майданчика [33].

Тематична програма – зміст номерів, які відповідають будь-якому святу чи події, ювілейній даті.

Моновистава – усю програму концертну веде лише одна людина, як кажуть, «театр одного актора».

Сольна програма – програму веде один актор, соліст. Він повинен бути цікавим близько півтори години для аудиторії (наприклад, музичний гурт чи танцювальний колектив).

Театралізована програма – передбачає різноманітні засоби художньої виразності (вокал, естрада, світло, музика, хореографія, композиція, пролог, епілог, де використовується художній чи документальний матеріал). Прикладом театралізованої програми може бути виступ «Золотого інтегралу» (СумДУ).

До підготовки концертної програми потрібно враховувати:

1. Для якої події створюється концертна програма, яка її тривалість;
2. Де буде проводитись концертна програма, якою є розробка сценарію та жанри концертної програми;
3. Художньо-декоративне оформлення місця проведення.

Вимоги до складання концертної програми:

1. Різноманітність жанрів;
2. Бажано, щоб програма була така, щоб зміна залу чи обстановки не змінили хід номерів;
3. Номери концертної програми не повинні бути затягнуті у часі;
4. Розвиток дій відповідає порядку створення події. Увагу потрібно приділяти зав'язці і фіналу концерту, адже це найцікавіша частина концертної програми;

5. Знати правила мізансцени та темпоритм номерів;
6. Концертна програма включає в себе виступ масових колективів на початку та в кінці програми;
7. Якщо це можливо, потрібно будувати номери за принципом градації;
8. Черговість, різнобічність, різножанровість, різнохарактерність номерів;
9. Останні номери в концертній програмі кульмінаційні, наявність читацьких номерів в середині програми (тривалість номера не більше 3-5 хвилин).

Культурний захід – це організоване зібрання значної кількості людей для їх участі в події патріотичного спрямування, свята, реклами, видовища, ділової зустрічі або проведення часу на дозвіллі [8]. Масові зібрання можуть виникати через різні причини, а на їх виникнення можуть впливати різноманітні фактори [10, С. 122-126]. Організація культурно-масових заходів сприяє реалізації потреб населення, що носять політичний, культурний, економічний або релігійний характер.

Інклюзивна концертна програма – це комплекс художніх номерів (можливі номери, які створили люди з інвалідністю, авторські пісні, танці, доповіді), у яких беруть участь люди з інвалідністю та активно взаємодіють з аудиторією. Люди з інвалідністю можуть бути як глядачами, так і учасниками концертної програми.

У закладах для дітей з інвалідністю та у школах, де проводиться інклюзивне навчання, діти засвоюють нові види діяльності та стосунків, унаслідок чого набувають здатності оптимально виконувати свої навчальні функції. У процесі дозвілля, участі в інклюзивних концертних програмах відбувається формування життєвої позиції людини, здійснюється самоактуалізація, самореалізація, формується само- та взаємоповага [19].

За допомогою інклюзивної концертної програми відбувається творча адаптація, навіть якщо вона здійснюється через активне пристосування

(прийняття вимог групи-членства), змінює ситуацію та відкриває можливості для нового цілепокладання. Таким чином, виникають умови для продовження соціалізації та розвитку особистості. Творча адаптація розширює можливості дітей з інвалідністю [19].

Дитина з інвалідністю в інклюзивній концертній програмі може виявити себе з іншого боку, наприклад, як організатор, кліп мейкер, звукорежисер, член групи підтримки та ін. Знаходження своєї ролі в груповій діяльності сприяє формуванню товариських і дружніх стосунків, обміну думками, інформацією навчального та професійного характеру, зрештою, усе це сприяє ефективній соціалізації.

Запровадивши інклюзивні концертні програми в школах та організаціях, які піклуються про дітей з інвалідністю, можна отримати гарний результат з приводу адаптації дітей з інвалідністю, адже спілкування, творча активність, довіра є головним для подальшого життя та перебування таких дітей у школах.

Виходячи з усього зазначеного, ми організували і повели саме таку концертну програму. Наша інклюзивна концертна програма була орієнтована на збір коштів для дітей з інвалідністю за допомогою стейкхолдерів.

Стейкхолдери програми: студенти Сумського державного університету, студенти Сумського вищого училища мистецтв і культури ім. Д. С. Бортнянського, Сумський обласний центр реабілітації дітей та осіб з інвалідністю, Сумський міський центр дозвілля молоді, торговий розважальний центр «Мануфактура» (далі – ТРЦ), засоби масової інформації.

За допомогою інклюзивної концертної програми між учасниками (діти з інвалідністю та інші) виникли такі стосунки:

- дружні відносини та взаємодопомога, заснована на повній довірі;
- суперництво, але обов'язково з позитивним підтекстом, нейтральне співробітництво.

Для розробки інклюзивної концертної програми потрібно визначити ролі та наступний склад групи.

Комунікатор – це фахівець, який відповідальний за спілкування з партнерами, інформацію, правильне донесення інформації та членів команди.

Фінансист – це фахівець, який відповідає за бюджет, розрахунок фінансової складової концертної програми (матеріальне, фінансове становище).

Рекламист – це фахівець, в обов'язки якого входить просування концертної програми в засобах масової інформації, поширення новин, інформування громадськості про концертну програму.

Координатор – це фахівець, який забезпечує організацію, здійснює нагляд та контроль, підписує документи, а також несе персональну відповідальність за підготовку та реалізацію програми в цілому.

Сценарист – це фахівець, який відповідає за написання сценарію, розробку рекомендацій щодо місця та часу проведення концертної програми та контролює процес проведення безпосередньо самого концерту.

У ході обговорення та розподілу можливих сфер відповідальності фахівців робочої групи було взято до уваги не лише необхідні для створення адаптаційної моделі та можливої реалізації даної програми, а можливості, навички, схильності для реалізації цих посад складом робочої групи.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Організація концертної програми є одним із основних етапів управлінського процесу. Цей етап впливає з планування, а результатом його реалізації є успішне проведення самого концерту. Менеджер СКД має володіти управлінсько-організаційними компетентностями, а саме: здатність працювати в команді, здатність розробляти та управляти проектами, здатність мотивувати людей, вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, виявляти ініціативу, щоб успішно підготувати концертну програму до реалізації, тобто, досягнути кінцевого результату задля якого здійснювалася вся попередня робота. Менеджер СКД має володіти управлінсько-організаційними компетентностями, щоб успішно підготувати концертну програму до реалізації, тобто, досягнути кінцевого результату задля якого здійснювалася вся попередня робота. Врахування взаємозв'язків між підсистемами управління допомагає у визначенні мети та формулюванні завдань, прийнятті управлінських рішень, здійсненні контролю за працею, тощо. Вирішення завдань на кожному з етапів організаційно-управлінського процесу впливає на якість підготовки та результативність проведення самого заходу.

Під час залучення цільової групи дітей з інвалідністю потрібно виявити особливості таких дітей та ризики, з якими ми можливо зіткнутися. Реалізація концертної програми для дітей є вагомим внеском у діяльність суспільства загалом. Організація концертної програми для дітей з інвалідністю дозволяє розробити захід для культурного збагачення, розвитку дітей та пристосування дітей до навколишнього середовища. Забезпечуючи управління організацією концертної програми менеджер повинен враховувати захворювання дітей з інвалідністю, можливість їх пересування, можливості супроводу іншими особами, наявність місць для їх розміщення, доступ до приміщень, тощо. Звичайно, потрібно виявити насамперед, які діти будуть брати участь у заході, створити взаєморозуміння між учасниками,

адже акторами є не тільки діти з інвалідністю, а й інші активні діячі, які здібності можуть продемонструвати усі, чи взагалі зможуть бути не тільки глядачами, а й учасниками самого процесу реалізації концертної програми.

Аналіз правових та етичних засад залучення дітей з інвалідністю до заходів концертної програми, дозволив зробити такі висновки:

1. Права дітей з інвалідністю з можливістю їх залучення до активних заходів закріплені в Законах України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», «Про освіту», «Про культуру», «Про становище осіб з інвалідністю» та інші;

2. Держава та організації громадянського суспільства, які створені для людей з інвалідністю зобов'язані не тільки забезпечити рівні права та обов'язки, усувати перепони, але й залучати їх до культурно-розважальних та масових заходах на рівні з іншими;

3. Етичні засади залучення дітей з інвалідністю до заходів концертної програми мають сприяти їх соціалізації та вихованню на рівних умовах з іншими дітьми;

4. Одним із головних механізмів реабілітації та адаптації дітей з інвалідністю є інклюзія.

Ми виявили, що концерт та концертна програма – це різні поняття, але їхній зміст схожий. Інклюзивна концертна програма – це комплекс художніх номерів в яких приймають участь люди з інвалідністю та активно взаємодіють з аудиторією та є викликом для менеджера (організатора) заходу. Організація концертної програми включає створення певної послідовності художніх номерів, об'єднаних єдиною логікою заходу, є засобом для реалізації самого концерту. Інклюзивна концертна програма є одним із активних видів дозвілля для дітей з інвалідністю. Управління організацією інклюзивної концертної програми є викликом для менеджера (організатора), оскільки передбачає вирішення завдань, пов'язаних з урахуванням ризиків, підбором та забезпеченням місця проведення та залученням дітей з інвалідністю.

РОЗДІЛ 2

ПРИКЛАДНІ СКЛАДОВІ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ОРГАНІЗАЦІЇ КОНЦЕРТНОЇ ПРОГРАМИ З ЗАЛУЧЕННЯМ ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ

2.1. Забезпечення управлінського процесу на базі Сумського міського центру дозвілля молоді

Центр дозвілля молоді м. Суми є комунальною, неприбутковою організацією, створений рішенням Сумської міської ради від 27 грудня 2006 року (Додаток А).

Виділимо декілька нормативно-правових актів, за якими діє Сумський міський центр дозвілля молоді:

1. Закон України «Про фізичну культуру і спорт»;
2. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні»;
3. Закон України «Про захист персональних даних»;
4. Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії»;
5. Закон України «Про молодіжні та дитячі громадські організації»;
6. Закон України «Про звернення громадян»;
7. Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України»;
8. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021-2025 рік»;
9. Розпорядження Кабінету Міністерства України «Про схвалення Концепції підтримки та сприяння розвитку дитячого громадського руху в Україні»;
10. Указ Президента України «Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року»;

11. Указ Президента України «Про гранти Президента України для обдарованої молоді»;

12. Указ Президента України «Про День молоді»;

13. Указ Президента України «Про додаткові заходи щодо реалізації державної молодіжної політики»;

14. Постанова Кабінету Міністерства України «Про встановлення карантину з метою запобігання поширення на території України гострої респіраторної хвороби COVID - 19, спричиненої короно вірусом SARS-CoV-2».

Мета Центру: створення економічних, соціальних, правових, політичних, організаційних умов життя для самовизначення також морального, інтелектуального, фізичного та духовного розвитку молоді Сумської територіальної громади, розвиток творчого потенціалу в інтересах суспільства; забезпечення реалізації молодіжної політики та потреб молоді, молодіжних організацій Сумської громади організація методичній, інформаційній підтримці, культурологічних, освітніх заходів та дозвілля; формування почуття патріотизму, гідності, особистих рис громадянина України; соціалізації та самореалізації молоді; формування національно-патріотичного виховання молоді; формування здорового способу життя молоді; можливість працевлаштування молоді м. Суми; розвиток та забезпечення освіти та волонтерства молоді; покращення рівня мобільності молоді.

Завдання Центру:

1. Утвердження громадянської позиції, духовності, моральності, національно-патріотичної свідомості та формування у молоді сімейних, національних і загальнолюдських цінностей;

2. Удосконалення творчого розвитку особистості, можливість створення умов для самовдосконалення молоді;

3. Участь у розвитку міжнародного молодіжного співробітництва та міжрегіональної взаємодії молоді в Україні;

4. Популяризація стандартів європейської молодіжної політики і роботи з молоддю в Україні, освітньої філософії та підходів відповідно до рекомендацій Ради Європи та Європейського Союзу;

5. Залучення потенціалу територіальної громади до реалізації молодіжної політики; 6. Створення міжнародних молодіжних семінарів, тренінгів та обмінів;

7. Організація розвитку змістовного дозвілля молоді;

8. Забезпечення здорового способу життя;

9. Допомога в працевлаштуванні молоді у їх вільний час;

10. Сприяння мобільності та волонтерству молоді.

Зазначимо, що під час створення концертної програми з залученням дітей з інвалідністю у рамках проєкту «Добро навколо нас», ми постійно підтримували зв'язок та взаємодіяли з робітниками Центру, займалися реалізацією концертної програми, у якій були залучені не тільки діти з інвалідністю, але й інші люди. Намагалися створити комфортну атмосферу для перебування дітей, склали сценарій, до якого було включено різноманітні номери, взаємодіяли з партнерами проєкту.

Принципи, за якими діє Центр дозвілля молоді під час створення будь-якого заходу та концертної програми: повага до прав дітей з інвалідністю; відкритість, доступність та найголовніше рівність між дітьми з інвалідністю та іншими людьми; сприяння активній участі дітей з інвалідністю для реалізації своїх можливостей; розвиток знань та освітніх інновацій; різноспрямованість соціального впливу; ціннісно-орієнтована освіта; розвиток знань та освітніх інновацій.

Організація щорічно проводить такі заходи: «День Незалежності» в м. Суми; байдарковий сплав (2 дні відпочинку на річці Псел, молодь від 18 до 35 років, що проживають у місті Суми); щорічна акція «16 днів без насилля»; благодійна акція «Дитячі посмішки»; новорічний вечір для дітей КУ Сумська спеціальна ЗОШ; english club movie/speaking з носіями мови; фестиваль «Sumy energy fest»; День молоді, молодіжний Weekend у Сумах;

Традиційними є й інші різні заходи, походи, тренінги, які проводяться для молоді та дітей в м. Суми.

Центр дозвілля молоді взаємодіє з іншими молодіжними організаціями, структурними підрозділами держадміністрацій, органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, територіальними органами центральних органів виконавчої влади, органами учнівського та студентського самоврядування, підприємствами, організаціями, установами належно від форми власності. Центр не тільки організовує різного типу заходи, але і бере участь у проведенні обласних, міжнародних, міських, всеукраїнських конкурсів, форумів, фестивалів, тренінгів, конференцій, виставок, семінарів, тощо.

Центр має органи управління такі, як: засновник, який приймає рішення про створення, реорганізацію та ліквідацію Центру, забезпечує створення матеріально-технічних умов, необхідних для функціонування Центру та організації його діяльності; директор, який організовує роботу Центру, несе персональну відповідальність за виконання покладених на нього завдань, затверджує положення про структурні підрозділи Центру, посадові інструкції працівників Центру, а також внутрішнього розпорядку Центру та контролює їх виконання та інше; орган управління, який здійснює координацію роботи Центру та забезпечує контроль за його діяльністю, дотриманням вимог законодавства, має свої компетенції та виконує конкретні функції та завдання.

Фінансове забезпечення Центру Дозвілля Молоді здійснюється за рахунок коштів міського бюджету, фондів, установ, грантів від благодійних організацій, додаткових джерел фінансування та інших надходжень незаборонених чинним законодавством, також додатковими джерелами є платні послуги Центру, добровільні внески та матеріальні цінності різних установ.

Джерелом формування майна є: майно, передане Центру Засновником та закріплене за ним згідно з чинними нормативно-правовими актами; майно,

придбане за рахунок коштів міського бюджету; безоплатні і благодійні внески, пожертвування організацій, підприємств і громадян; кошти, одержані від надання платних послуг, відповідно до чинного законодавства; перелік платних послуг Центру затверджується Засновником; порядок та умови їх надання затверджуються Органом управління; вартість платних послуг затверджується Центром; інші джерела, не заборонені чинним законодавством України.

Витрати на утримання Центру здійснюється відповідно до кошторису, який затверджується Сумським міським головою або його заступником, відповідно до розподілу обов'язків. Центр веде бухгалтерський облік, статистичну та інші звітності в установленому порядку.

Центр є неприбутковою установою. Забороняється розподіл отриманих доходів (прибутків) або їх частини серед засновників (учасників) Центру, членів такої організації, працівників (крім оплати їхньої праці, нарахування єдиного соціального внеску), членів органів управління та інших пов'язаних з ними осіб. Доходи (прибутки) Центру використовуються виключно для фінансування видатків на утримання Центру, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених його установчими документами.

Центр через власний вебресурс оприлюднює інформацію про майно, кошти та напрями їх використання не рідше, як один раз на рік.

2.2. Етапи розроблення концертної програми з залученням дітей з інвалідністю

Розробка та реалізація концертної програми проходить через основні етапи: підготовка, проведення, підсумок. Для того, щоб програма мала успіх, нею потрібно керувати.

Концертна програма складна тим, що поставлена мета може бути постійно різною, дивлячись на те, для кого вона розробляється, хто бере в ній участь та яку тематику вона має. Потрібно досягти поставленої цілі, дотримуючись лімітів (тобто обмежень) у часі, затрат сил, просуванням невідомим задалегідь шляхом [31].

Переваги концертної програми: унікальність результату; тимчасове докладання зусиль; ефективність результату в ході реалізації; сталість.

Концертні програми можуть мати різну тематику: військову, технічну, соціальну. Є три компоненти, з яких складається діяльність людини: діяльність у часі; процес отримання успішних результатів; витрати духовних та фізичних сил.

Для нашого дослідження ефективним є соціальний тип управління. Він передбачає управління соціальною групою людей або поведінкою окремих організацій.

Ми розробили концертну програму, яка дає можливість дітям з інвалідністю взяти участь та продемонструвати свої вміння та навички.

Слід виділити етапи концертної програми з залученням дітей з інвалідністю. Перший етап - підготовчий, другий етап – основний, третій етап - заключний, четвертий етап – аналіз проведення [27] .

Розглянемо етапи на прикладі концертної програми проекту «Добро навколо нас» в ТРЦ «Мануфактури».

Програму буде реалізовано на високому рівні, якщо її чітко організувати та підготувати до проведення.

Підготовчий етап. Це етап складання програми, на якому визначається тема, мета, завдання концерту, уточнення складу аудиторії, постановка цілей, підбір літератури та здійснення її аналізу, складання плану підготовки, розробка сценарію, визначення методів та прийомів, які будуть використовуватись, визначення учасників, підготовка реквізитів, розподіл завдань між учасниками, пояснення правил і умов, за якими проводиться програма, придбання призів, якщо потрібно, складання кошторису, визначення дати проведення, місця та часу, вирішення організаційних питань та узгодження різних питань з адміністрацією закладу.

На підготовчому етапі концертної програми, яку ми реалізували, було враховано особливості груп осіб під час розробки сценарію, ролі були розподілені вдало. Сценарний задум реалізовано на високому рівні, сюжет вдало підібраний, сподобався всім учасникам та глядачам. Організатор на підготовчому етапі виконав усі перелічені вище завдання, тобто розподіл ролей та збір учасників, допоміг їм вдало виступити та контролював процес.

Організатору важливо правильно розподілити ролі та функції між учасниками, за тих умов, що в кожній людині є певні здібності та особливості.

Підготовчий етап є важливим та довготривалим процесом як для організаторів, так і учасників, на яких покладені не менш важливі завдання.

Другий етап, який називається основним або корекційним, можна трактувати по-різному. Він включає в себе перевірку та підготовку обладнання, технічних засобів, запрошення гостей, оформлення оголошень, репетиції, корегування сценарію. Людина, яка виконує управлінську функцію, виступає в ролі помічника та контролює процес, зазвичай, на кожному етапі організації будь-якого заходу. Учасники на цьому етапі вже більше працюють самостійно (тобто проводиться репетиція номерів). Організатор повинен підготувати матеріали для учасників.

На основному етапі залучаються представники преси, які здійснюють фіксацію подій за допомогою фото, відео, статей, визначають можливі

шляхи для продовження теми, яка була змістом концертної програми. Для проведення вже повноцінної концертної програми потрібно мати складений сценарій та методичну розробку.

Третій етап – заключний- проведення заходу. На цьому етапі потрібно врахувати наступні чинники: оформлення залу, встановлення та обладнання технічних засобів, проведення самої концертної програми. На цьому етапі проводяться заплановані номери згідно з програмою концерту, залучення до заходу гостей, відтворення учасниками того матеріалу, над яким вони працювали.

Заключний етап – підведення підсумків. На цьому етапі прибирається інвентар, технічні засоби, обладнання, здійснюється прибирання залу, тощо. Група, яка була задіяна в проведенні концертної програми, підводить підсумки, аналізує сильні і слабкі моменти, визначає, що необхідно врахувати наступного разу. Підсумки заходу потрібно проводити систематично та не зупинятися на досягнутому, щоб рухатись далі. Виставляється оцінка заходу, здійснюється аналіз методів, умов, прийомів, які були ефективними і сприяли створенню позитивної атмосфери. Людина, яка виконувала управлінську функцію та спостерігала за проведенням концертної програми, може надати рекомендації та поради, які будуть потрібні в подальшому [9].

Розробка етапів концертної програми - це складний та важливий процес у реалізації проекту, заходу, тренінгу, концертної програми та інше. Людина, яка організовує та контролює процес заходу та допомагає учасникам на кожному етапі роботи, сприяє реалізації своїх навичок та вмінь, так і учасників, які здобувають для себе нове та мають можливість бути організатором. Управління- це складний процес, який передбачає важливі завдання та функції. Як було зазначено раніше, організатор контролює, тобто управляє процесом.

Розробка плану заходу включала такі елементи: загальну концепцію заходу; пошук цільової аудиторії; пошук місця проведення; складання

програми заходу; написання сценарію; розподіл ролей згідно зі сценарієм; забезпечення необхідним технічним супроводом; друк матеріалів, які будуть застосовані в концертній програмі; проведення заходу.

З часу звернення до Центру дозвілля молоді в м. Суми ми приступили до розробки концертної програми (проаналізували етапи розробки програми), знаходили матеріальні ресурси (звернулися до ТРЦ «Мануфактура» для оренди приміщення, столів, апаратури), зустрілися з керівниками організацій, де перебувають діти з інвалідністю (Сумський міський територіальний центр соціальної допомоги «Берегиня», Сумський обласний центр реабілітації дітей та осіб з інвалідністю), запросили журналістів (СУМДУ), виготовили афішу, логотип не тільки для концертної програми, але для всього проекту «Добро навколо нас» і для організації концерту та концертної програми (Додаток Г).

Організація концертної програми, реалізація усіх етапів концертної програми із залученням дітей з інвалідністю є запорукою проведення такого заходу на високому рівні. Адже діти з інвалідністю в умовах українського демократичного суспільства не повинні залишатися на узбіччі соціально-культурних процесів, економічного життя суспільства, системи людських взаємин. Вони мають такі ж самі права і свободи, як і інші члени суспільства, і тому повинні володіти необхідним життєвим досвідом.

Ще одним етапом розробки концертної програми є оцінка та моніторинг, його також можна віднести до останнього етапу – підведення підсумків. Реалізація будь-якої програми не може бути без досягнення тих чи інших результатів. Для їх досягнення здійснюються моніторинг та оцінювання.

Очікуваний результат повинен відповідати таким критеріям:

1. Конкретність (має вказувати на природу зміни, цільову групу, регіон тощо);
2. Вимірюваність (може бути вимірним із застосуванням індикаторів);
3. Досяжність (має бути реалістичним);

4. Відповідність (має бути відповіддю на визначену проблему);

5. Чітке окреслення у часі (може бути досягнутим впродовж реалізації концертної програми) [16].

Дуже важливо контролювати всі процеси та слідкувати за точним та своєчасним виконанням робіт. Такий контроль здійснюється за результатами, а також за обмеженням програми в ресурсах та часі. Моніторинг усієї програми допомагає виявити проблеми та вчасно знайти рішення, а також оцінити всі результати та отримати зворотній зв'язок.

Моніторинг – це постійний контроль за виконанням програми і повинен супроводжувати концертну програму на всіх етапах його підготовки: планування, безпосередньої реалізації і досягнення кінцевої мети. Завдяки моніторингу оцінюється ефективність реалізації концертної програми. Він дозволяє визначити недоліки, які потрібно усунути вчасно. «Моніторинг також забезпечує елементи аналізу відносно того, чому реалізація програми має певні проблеми, визначає перешкоди та пропонує заходи для їх подолання, шляхи досягнення запланованих цілей» [6].

Етап контролю та оцінки програми є невід'ємною складовою реалізації концертної програми. На цьому етапі визначаються досягнення всіх цілей, ефективності виконання завдань, наявність проблем та способів їх вирішення. Це дасть змогу уникнути складнощів у майбутньому та виконувати роботу чітко та злагоджено.

2.3. Впровадження як результат організації концертної програми з залученням дітей з інвалідністю

Інклюзивна концертна програма сприяє легкому спілкуванню між дітьми з інвалідністю та іншими людьми, однолітками, адже, виконуючи різні завдання та беручи участь в сценарії програми, кожна людина має можливість створити комфортні умови для реалізації себе як особистості. Під час творчого процесу людина розкриває себе з різних сторін та водночас приєднується до роботи в групах чи командах.

Інклюзивна концертна програма, проведена нами, включала різні види творчої діяльності (танці, пісні). Крім цього, учасники дійства могли скуштувати смачну випічку від студентів СумДУ та відвідати виставку робіт дітей з інвалідністю закладів Сумського міського територіального центру соціальної допомоги «Берегиня», Сумського обласного центру реабілітації дітей та осіб з інвалідністю, які можна було придбати за кошти, які й збиралися для закупівлі різних засобів гігієни та технологій для дітей з інвалідністю. Спочатку планувався збір коштів, для того, щоб діти відвідали екопарк ім. Фельдмана в м. Харків, але зібраних коштів було недостатньо (Додаток А).

В інклюзивній концертній програмі кожна дитина мала можливість проявити себе та отримати позитивні враження від заходу, познайомитися з новими людьми, отримати позитивні емоції.

Нами були розроблені критерії, за якими оцінюється ефективність заходу:

- виявлення початкового стану комунікативної та ділової активності усіх дітей, незалежно від наявності інвалідності;
- своєчасність виконання плану та етапів концертної програми;
- спостереження за емоційним станом і виявами підтримки в досліджуваній сукупності;

- кількість залучених дітей з інвалідністю, своєчасність проведення репетицій;
- кількість організацій, які були залучені до концертної програми та самого проекту «Добро навколо нас»;
- реалізація та випуск певної програми, кількість зібраних коштів;
- кількість залучених людей, які відвідували захід, кількість залучених творчих номерів для концертної програми;
- залучення якомога більшої кількості людей через ЗМІ міста Суми та через (Instagram);
- ефективність проведення концертної програми (створення сприятливої атмосфери, кількість людей, які отримали позитивні емоції від заходу).

Завдяки критеріям, які ми зазначили, ми спостерігали залучення дітей до різних організаційних груп, вияв підтримки як індивідуальної дітям з інвалідністю так дітям без інвалідності, взаємодію кожного.

Проект «Добро навколо нас», який складався з великого підготовчого етапу, проведення концертної програми, збирання коштів, мав на меті саме проведення інклюзивної концертної програми, яка є пріоритетом заходу та займає головне місце у проекті. Тому виокремимо ресурси, які були необхідні для реалізації концертної програми.

Людські ресурси: студенти Сумського державного університету, студенти Сумського вищого училища мистецтв і культури, Сумський обласний центр реабілітації дітей та осіб з інвалідністю; Сумський обласний центр «Берегиня»; Сумський міський центр дозвілля молоді, ТРЦ «Мануфактура».

Зовнішні ресурси:

- Сумський обласний центр реабілітації дітей та осіб з інвалідністю, який надав дозвіл на участь дітей в концертній програмі та можливість продемонструвати вироби, створені власними руками учасників гуртків за допомогою вихователів центру;

– Сумський міський центр дозвілля молоді – організація, у якій реалізується молодіжна політика в Сумах. Центр є ще й донором. За допомогою центру ми мали змогу реалізувати концертну програму;

– Сумський територіальний центр соціального обслуговування «Берегиня». Центр, у якому знаходяться діти та молодь з інвалідністю, що брали участь у концертній програмі, які були як глядачами, так і учасниками програми.

Внутрішні ресурси: оренда приміщення, оренда апаратури, харчування дітей, виготовлення випічки, музичний супровід. Донори також надають деяких музикантів.

Матеріальні ресурси: для концертної програми потрібна апаратура, музичні інструменти, столи для розміщення випічки, стільці для студентів та дітей, які будуть продавати випічку та вироби, контейнер для збору коштів за реалізовану випічку (Додаток Б).

Важливим аспектом, який потрібно враховувати при розробці концертної програми як продукту, є створення цікавої програми для глядачів. Ми, як команда управління подіями реалізації концертної програми, враховували рівень, який відповідає високим художнім критеріям, досягненню конкретної цілі. Наприклад, концертна програма The Stompem Ground Музиканти-аборигени проходила на відкритому повітрі, де знаходилася велика кількість людей. Це дало змогу організувати масштабний та якісний перегляд. Ми врахували і той момент, що в ТРЦ «Мануфактура» під час вихідних, зазвичай, велика кількість відвідувачів, тому ми зможемо залучити більшу кількість публіки для створення позитивного настрою та зібрання коштів.

Таким чином, реалізація успішної концертної програми залежить від місця проведення, очікувань аудиторії, інфраструктури, творчого наміру, логістики, організаторської команди. Місце, яке ми підібрали для реалізації концертної програми, дозволило глядачам та учасникам отримати позитивні враження і відпочити [38] (Додаток В).

Ми повідомили громаду м. Суми про концертну програму та сам проєкт «Добро навколо нас» через публікації в Instagram на сторінках організаторів та керівників концертної програми та сторінці м. Суми. Зазначили дату, час проведення. Спочатку ми дізналися від керівництва ТРЦ «Мануфактури» про можливість проведення інклюзивної концертної програми 15 грудня 2019 року о 16:00. Потім, після отримання згоди, ми дотримувались етапів організації концертної програми та проінформували жителів м. Сум.

Ми здійснювали повідомлення через прес-реліз, рекламу на сайтах, розмістили інформацію про подію в соціальних мережах, урахували комунікаційні цілі, залучили ЗМІ, спонсорів, донорів, місцеву громаду, друзів, що вплинуло на успішний результат події. Наприклад, ЗМІ, представників яких ми запросили, можуть розмістити інформацію про нашу подію, про свої враження на різноманітних сайтах [5].

Реалізація та організація концертної програми була глибоко проаналізована, визначені сильні та слабкі сторони, на кожному етапі концертної програми відбувався аналіз того, що ми можемо зробити, а що ні. Проводились збори на місці події з метою обговорити ситуацію та, можливо, додати, зміни до графіку роботи, обговорити проблеми, які виникли, узагальнити потік подій та перевірити налагодження зв'язків та комунікації [38].

Ми врахували ризики, які могли б завадити проведенню концертної програми, можливості комфортного перебування цільової групи дітей з інвалідністю. У кінці розробки концертної програми ми, як керівники та організатори, переконалися, що всі етапи продумані і захід підготовлений до проведення.

Під час проведення інклюзивної концертної програми діти мали можливість познайомитися та поспілкуватися між собою. Кожен допомагав один одному, творчий процес розкрив особливості кожної дитини.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Проаналізувавши діяльність Центру дозвілля молоді в м. Суми, можемо зазначити, що Центр забезпечує управлінський процес, має свої органи управління, спеціалістів та працівників, які активно впроваджують різні проєкти, проводять різноманітні заходи, тренінги, свята, концерти, забезпечують організацію дозвілля молоді м. Суми. Центр дозвілля молоді є організацією, що постійній систематичній основі організовує та планує концерт. Центр працює в рамках правового поля, дотримується етичних та правових засад своєї діяльності, працює за документами, як: статут, накази по організації, планів поточної роботи. Особливістю роботи з Центром стало створення робочої команди, розподіл обов'язків кожному учаснику. Центр надав як матеріальну, так і фізичну допомогу в розробці та проведенні концертної програми, а саме надання технічної допомоги, написання сценарію.

Особливостями управління організацією інклюзивної концертної програми на базі Сумського міського Центру дозвілля молоді є те, що центр на постійній систематичній основі планує та організовує концерти, активно взаємодіє з громадою. За підтримки Центру ми розробили інклюзивну концертну програму в рамках проєкту «Добро навколо нас», у якій брали участь як глядачі, так і учасники – діти з інвалідністю. Наша команда підготувала концертну програму, під час проведення якої отримала від Центру досвід управлінської та організаційної діяльності менеджера СКД, а саме: досвід планування заходу та оцінки ризиків, управління командою та проведення зустрічей зі стейкхолдерами, взаємодії з організаціями, які піклуються про дітей з інвалідністю та залучення їх до концертної програми.

Координація управлінської діяльності концертної програми здійснюється поетапно. Організація інклюзивної концертної програми забезпечує підготовку до реалізації концерту і здійснюється на основі критеріїв своєчасності, кількості залучених дітей, кількості організацій, які

були залучені до концертної програми, кількості залучених людей, які відвідували захід. На кожному етапі повинен здійснюватися контроль для досягнення високих результатів. Організовуючи концертну програму за конкретними етапи важливо було продумати кожен момент. Дотримання етапів організації дозволяє забезпечити послідовність, логіку, оцінку врахування ризиків, планування діяльності, вирішення проблем на кожному етапі організації концертної програми. Контроль має здійснюватися для поточного корегування управлінської та організаційної діяльності, для оцінки попередніх (проміжних) результатів та корегування діяльності відповідно виконаних завдань.

Ще однією складовою розробки концертної програми був моніторинг. На цьому етапі визначалося досягнення мети, ефективності виконання завдань, наявність проблем та способів їх вирішення. Це дало змогу уникнути складнощів у майбутньому та виконувати роботу чітко та злагоджено.

Отже, чітка взаємодія в команді, це є основним критерієм організації концертної програми з залученням дітей з інвалідністю. Ефективна організація концертної програми можлива, якщо врахувати показники, які нами поєднані в індикативні блоки, а саме: повнота врахування ризиків, комунікація з аудиторією через соціальні мережі, налагодження зв'язків з громадськістю та учасниками концертної програми. Нам вдалося налагодити стосунки в групі. Розробляючи сценарій концертної програми, ми спілкувалися між собою та радилися, як зробити краще. Ефективне проведення програми можливе, якщо прорахувати ризики, подбати про інформування громадян через соціальні мережі, налагодити зв'язки з громадськістю та учасниками концертної програми. Звичайно, були і труднощі в реалізації концертної програми, але нам вдалося їх уникнути. Складністю організації концертної програми пов'язана з необхідністю врахування критеріїв щодо підготовчої роботи, залучення учасників, формування аудиторії.

ВИСНОВКИ

Таким чином, у результаті реалізації завдань вдалося досягнути поставленої мети. Застосування теорії та практики управління дозволило нам розробити та реалізувати інклюзивну концертну програму з залученням дітей з інвалідністю для їх культурного розвитку.

Будь-яка концертна програма є не тільки одним із механізмів створення свята, проведення особливої події, але й застосуванням нових методів вирішення управлінських проблем для розвитку суспільства. Щоб концертна програма була проведена на високому рівні, ми намагалися прорахувати ризики та знайти варіанти їх вирішення.

Реалізація інклюзивної концертної програми нам, як студентам, які навчаються на спеціальності «Менеджмент соціокультурної діяльності», дає змогу всебічно розвинути свої вміння та навички, можливість спробувати себе у ролі менеджера та керівника на практиці, здобути навички розробки та написання сценаріїв концертної програми, розширити свій кругозір. Ми налагодили зв'язки з такою організацією як Центр дозвілля молоді, який безпосередньо брав участь та допомагав нам організувати концертну програму із залученням дітей з інвалідністю. Саме в цьому Центрі ми зможемо в майбутньому влаштуватися на роботу організатором культурних заходів або менеджером.

Концерти та інші інклюзивні заходи сприяють реалізації різноманітних потреб дітей з інвалідністю. Організація та проведення інклюзивної концертної програми та управлінська діяльність з метою організації заходу з залученням дітей з інвалідністю є активною формою проведення часу та спілкування між дітьми та іншими учасниками, сприяє створенню сприятливих умов участі дітей у різних заходах, дає можливість відчувати себе нарівні з іншими.

У результаті дослідження вдалося виконати усі поставлені завдання та зробити такі висновки:

1. Виявлено підстави для розрізнення понять «менеджмент» та «управління», а саме: друге поняття ширше за обсягом та відображає практичну складову діяльності менеджера. Поряд із цим обидва поняття реалізуються як єдиний процес досягнення конкретних завдань та мети, що є підставою для їх використання як синонімів. Управління є обов'язковим елементом організації та проведенні різних заходів, зокрема інклюзивних концертних програм. Управлінський процес здійснюється на етапі підготовки та проведення заходу. Залучаючи людей до заходу, ми спостерігаємо за взаємодією кожного учасника. Організація будь-якого заходу сприяє покращенню спілкування між людьми, створення позитивної атмосфери. Особа, яка організовує та контролює проведення заходу та допомагає учасникам на кожному етапі роботи, виконує головну роль в організації та реалізації заходу.

2. Організація інклюзивної концертної програми передбачає врахування особливостей дітей з інвалідністю. Менеджер який здійснює управління організацією концертної програми враховує такі особливості цільової групи: ступінь захворювання, необхідність супроводу, забезпечення медичної допомоги під час концертної програми та специфічні потреби в пересуванні. Залучення дітей з інвалідністю до концертної програми здійснюється в рамках законодавчої бази України, зокрема: Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», «Про освіту», «Про культуру», «Про становище осіб з інвалідністю». Значимими крім побутових, медичних та соціальних зручностей є толерантне ставлення до дітей з інвалідністю. Менеджер який здійснює управління організацією концертної програми враховує такі особливості цільової групи: ступінь захворювання, необхідність супроводу, забезпечення медичної допомоги під час концертної програми та специфічні потреби в пересуванні. Залучення дітей з інвалідністю до концертної програми здійснюється в рамках законодавчої бази України. Одним із основних завдань організації та установи, яка працює з дітьми з інвалідністю чи залучає таких дітей до

культурних заходів, є створення умов для творчого, інтелектуального, лідерського розвитку особистості, тобто залучення дітей з інвалідністю на рівні з іншими.

3. Організація концертної програми є одним із етапів управлінського процесу. Поряд із цим потрібно розрізнити поняття «концерт» та «концертна програма», оскільки концертна програма організовується на етапі підготовки концерту. Інклюзивна концертна програма є одним із різновидів концертної програми, метою організації якої є залучення людей з інвалідністю як учасників і глядачів. Щоб розробити інклюзивну програму, потрібно враховувати особливості дітей з інвалідністю, умови пересування по території без труднощів, наявність місць для паркування, доступність заїзду та виїзду з приміщення, можливість наявності інформаційних табличок, врахування медичного обслуговування. Дитина з інвалідністю в інклюзивній концертній програмі може виявити себе з іншого боку, наприклад, як організатор, кліпмейкер, звукорежисер, член групи підтримки та ін. Пошук своєї ролі в груповій діяльності сприяє формуванню товариських і дружніх стосунків, обміну думками, інформацією навчального та професійного характеру, зрештою, усе це сприяє ефективній соціалізації.

4. Кваліфікаційна робота виконувалася на базі СМЦДМ. Центр планує та організовує концерти, заходи, проекти, тренінги, виступи, конкурси та інше на постійній основі. Організація та реалізація концертів для Центру є одним із звичних заходів. Центр реалізує свою діяльність на правовій основі. Особливостями управління організацією концертної програми на базі СМЦДМ є створення управлінської команди з залученням активних, зацікавлених сторін, чіткий розподіл обов'язків, залучення проектних груп, контроль організацією управлінського процесу та реалізація заходів. Процес управління організацією є комплексним і завершеним.

5. Управлінням організацією концертної програми з залученням дітей з інвалідністю проходить три етапи: підготовчий, основний, заключний. Етапи є послідовними. На кожному з них ми виконували завдання, які наближали

нас до наступного етапу. На першому етапі визначали цілі, завдання, мету, спілкувалися з Центром дозвілля молоді, вивчали літературу, тобто продумували все для реалізації концертної програми. На другому етапі концертна програма безпосередньо була реалізована. Третій етап – обговорення результатів.

б. Слідуючи визначеним критеріям, ми спостерігали за залученням дітей до різних організаційних груп, виявами індивідуальної підтримки як дітям з інвалідністю, так дітям без інвалідності, взаємодією кожної групи. У ході організації та реалізації концертної програми відбувалося усвідомлення слабких та сильних сторін. Ми створили комфортні умови для перебування дітей з інвалідністю, забезпечили атмосферу довіри, активно провели час, залучили зацікавлені сторони, зокрема ЗМІ, розмістили пости в соціальних мережах. Ми досягли високих результатів, зібрали кошти для дітей з інвалідністю, які перебувають в Сумському територіальному центрі соціального обслуговування «Берегиня» та Сумському обласному центрі реабілітації дітей та осіб з інвалідністю.

Діти, як правило, перебувають разом, у групі під час занять. Проте після занять, на дозвіллі, діти з інвалідністю не спілкуються з іншими. Можемо сказати, що нам вдалося залучити дітей до активної діяльності, спілкування, взаємодії, вдалося уникнути можливих ризиків. Діти отримали позитивні емоції та гарні враження від проведеного заходу, відбувався взаємозв'язок між всіма учасниками та глядачами.. Саме тому нам вдалося досягти успіху в організації та проведенні інклюзивної концертної програми і реалізації проекту «Добро навколо нас». У межах самого проекту «Добро навколо нас» дітям з інвалідністю була надана допомога в соціалізації шляхом розвитку їх світоглядної функції, створення позитивної та сприятливої атмосфери, закріплення вмій і навичок творчої діяльності.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Комунальній установі «Сумському міському центру дозвілля молоді»
Сумської міської ради

1. Основною діяльністю СМЦДМ є проведення походів, тренінгів. Водночас, проведення культурних заходів є затребуваним, зокрема концертних програм із залученням дітей з інвалідністю;
2. При плануванні роботи Центру на рік вносити в план заходи із залученням дітей з інвалідністю спільно з іншими людьми для їх адаптації в соціальному середовищі;
3. З метою підтримки та створювання додаткових умов для розвитку творчого потенціалу дітей з інвалідністю Центру рекомендовано залучати дітей до концертних програм;
4. Проводити різноманітні тренінги, виступи, дискусії, свята та інше не тільки для молоді м. Суми, але і для дітей, залучати їх до різноманітних видів діяльності, щоб діти активно взаємодіяли з соціумом, особливо діти з інвалідністю;
5. Залучати навчальні заклади та інші організації, які піклуються про дітей з інвалідністю до заходів;
6. Залучаючи молодь до діяльності, рекомендуємо Центру урізноманітнити комунікативні та творчі заходи для дітей з інвалідністю. Спілкування з молоддю допоможе дітям відчувати підтримку, розкрити себе в різних видах діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бельдій А. О. Формування толерантності до осіб з особливими потребами як соціально-педагогічна проблема. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Вінниця, 2017. Випуск 52. С. 13–16.
2. Бібліотека економіста. Суть менеджменту та управління. 2016. URL : <https://library.if.ua/book/3/297.html> (дата звернення : 05.03.2021)
3. Бібліотека економіста. Теоретичні основи здійснення організаційної функції менеджменту. 2010. URL: <https://library.if.ua/book/32/2082.html> (дата звернення : 05.03.2021)
4. Бриль М. М. Менеджер соціокультурної діяльності як суб'єкт інновацій. Київський національний університет культури та мистецтв. УКД 159.923.5:005.8. 2018. С. 41–50
5. Види і форми комунікацій : навч. матеріали онлайн. 2019. URL : https://pidruchniki.com/16330826/menedzhment/vidi_formi_komunikatsiy (дата звернення : 15.03.2021).
6. Винницький Б., Лендшел М., Ратейчак Ю., Санжаровський І. Посібник з моніторингу та оцінювання програм регіонального розвитку // Проект партнерства Канада-Україна «Регіональне врядування та розвиток». 2007. URL : file:///C:/Users/Администратор/Downloads/Monitoring%20and%20Evaluation_handbook.pdf (дата звернення: 10.02.2021).
7. Департамент соціальної політики : офіційний інтернет-портал. URL : <https://dsp.kyivcity.gov.ua/content/derzhavnasocialna-dopomoga-invalidam-z-dytynstva-ta-dityaminvalidam.html> (дата звернення : 25.02.2021).
8. Економічна безпека підприємств, організацій та установ : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. Київ : Правова єдність, 2018. 544 с. URL : https://pidruchniki.com/1701031051295/ekonomika/garantuvannya_bezpeki_masovih_zahodiv (дата звернення : 16.04.2021).

9. Загальні підходи до планування і контролю проектів: навч. матеріали онлайн. 2019. URL : https://pidruchniki.com/75019/menedzhment/zagalni_pidhodi_planuvannya_kontrolyu_proektiv (дата звернення: 02.04.2021).
10. Заросило В. В. Теорія масових заходів та їх вплив на громадську безпеку. *Наукові праці МАУП* : зб. наук. праць. Київ, 2016. Вип. 42 (3). С. 122–126.
11. Краснокутська Н. С., Нащекіна О. М., Замула О. В. та ін. Менеджмент : навч. посіб. Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. 231 с.
12. Мартинишина Я. М. Обґрунтування парадигми менеджмент-освіти у соціокультурній сфері. Вид. О. В. Пшонківський. 2017. 509 с.
13. Мельник А. Г. Концептуальні засади державного регулювання процесів соціалізації осіб з обмеженими фізичними можливостями в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету* : зб. наук. праць. Серія «Економіка і менеджмент». Одеса : Гельветика, 2017. № 25. С. 91–95.
14. Менеджмент соціокультурної діяльності : стан та перспективи : матеріали М50 ІІІ Всеукр. наук.-прак. конф. Луганськ : ЛДІМК. 2011. 183 с.
15. Методика організації дозвілля різних вікових груп населення // Обласний організаційно-методичний центр культури. 2015. URL : http://zakfolkcenter.at.ua/doc/Metodychka_dozvillya_vikovyh_katehoriy.pdf (дата звернення : 01.04.2021).
16. Моніторинг та оцінювання: навч. матеріали онлайн. 2019. URL : https://pidruchniki.com/1105051952772/ekonomika/monitoring_otsinyuvannya (дата звернення: 12.04.2021).
17. Найда Ю. М., Ткаченко Л. М Стандарти громадсько-активної школи : соціальна інклюзія : навч.-метод. посіб. / під заг. ред. Даниленко Л. І. Київ : Плеяди, 2016. 68 с.
18. Олійник Г. Особливості соціалізації дітей з особливими потребами у сучасному українському суспільстві. *Social Work and Education*. Vol. 7, No. 2. Ternopil-Aberdeen, 2020. p. 178–185.

19. Організація дозвілля дітей з особливими потребами як шлях їх соціалізації. 2015. URL : https://revolution.allbest.ru/pedagogics/00612465_0.html (дата звернення : 28.02.2021).

20. Про внесення змін до деяких законів України щодо доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг : Закон України від 06.09.2018 № 2541-VIII за станом на 13 жовт. 2018 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/a> (дата звернення : 18.02.2021)

21. Про культуру : Закон України від 14.12.2010 № 2778-VI за станом на 16.07.2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> (дата звернення : 17.03.2021)

22. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21.03.1991 № 875-XII за станом на 20 січ. 2018 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/a> (дата звернення : 23.03.2021).

23. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145- VIII за станом на 01.01.2021 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення : 30.03.2021).

24. Про становище осіб з інвалідністю в Україні : національна доповідь. Київ, 2013. 198 с.

25. Процес управління та його елементи. URL: https://stud.com.ua/42583/menedzhment/protses_upravlinnya_yogo_elementi (дата звернення : 07.04.2021).

26. Процес управління та його основні стадії. 2018. URL : <http://ua.textreferat.com/referat-17727-5.html> (дата звернення : 06.04.2021).

27. Радіонова О. М. Конспект лекцій з курсу «Івент-технології» [для студентів 2-го курсу денної та заочної форм навчання напрямів підготовки 6.140101 – «Готельно-ресторанна справа», 6.140103 – «Туризм» Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова]. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. 67 с.

28. Сеник І. В. Соціальний захист населення України. 2019. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/07/zb_szn_2018.pdf (дата звернення : 27.02.2021).

29. Тернопольский национальный педагогический университет им. В. Гнатюка. Етапи процесу управління. 2016. URL : <https://studfile.net/preview/5252516/page:2/> (дата звернення : 10.03.2021)
30. Тодорова І. С., Бульченко Д. В. Розвиток креативно-інноваційного потенціалу майбутніх менеджерів. *Психологія і особистість*. 2017. №1 (11). С. 258–267.
31. Трілленберг В. Менеджмент: конспект лекцій і семінарів. м. Тернопіль : Економічна думка, 2018. 95 с.
32. Чайковський М. Вітчизняний досвід інтегрованого та інклюзивного навчання у системі вищої освіти *Людинознавчі студії* : зб. наук. праць Дрогобицького ДПУ імені Івана Франка. Серія «Педагогіка». Дрогобич, 2015. № 1 (33). С. 227–232.
33. Шапко Л. І. Концерт як видовищна форма дозвілля, форма естетичного виховання. Види концертів. 2020. URL : http://lvkm.com.ua/images/Docs/Dustancijne_navchannya_april/%D0%A8%D0%B0%D0%BF%D0%BA%D0%BE_%D0%9B%D0%86_%D0%97%D0%B0%D0%BD%D1%8F%D1%82%D1%82%D1%8F_%D0%B7%D0%B0_07._04._20._%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%86%D0%B5%D1%80%D1%82.pdf (дата звернення : 25.03.2021)
34. Шкільняк М. М., Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Крисько Ж. Л., Демків І. О. Менеджмент : навч. посіб. Тернопіль : Крок, 2017. 252 с.
35. Шлепакова Т. Л. Бар'єрний культурний простір України як зона комфорту і реабілітації для дітей з інвалідністю. 2014. URL : https://nlu.org.ua/storage/files/Infocentr/Tematich_ogliadi/2014/integraciya.pdf (дата звернення : 14.03.2021).
36. Шурма І. М. Проблеми інтеграції людей з обмеженими можливостями в суспільство. URL : <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2013-1/doc/6/03.pdf> (дата звернення : 10.04.2021).

37. Boudillet Y. What are the Most Valuable Features for a Concert Livestream? 2020. URL : [https:// www.linkedin.com/pulse/what-most-valuable-features-concert-livestream-yvan-boudillet](https://www.linkedin.com/pulse/what-most-valuable-features-concert-livestream-yvan-boudillet) (дата звернення : 01.03.2021).

38. Caciur T. Organization of a large scale music event : planning and production. Mubba, 2012. 52 с.

39. Individual Competence Baseline for Project, Program and Portfolio Management. Version 4.0. IPMA Global Standard. 2015. URL : products.ipma.world/wpcontent/uploads/WEB.pdf (дата звернення : 01.04.2021).

40. Quanbeck A., McConnell J., Hoffman K. Management practices in substance abuse treatment programs. *Journal of Substance Abuse*. 37 (1). 2017. P. 79–82.

ДОДАТКИ

Додаток А

Рис.1. 3 місяця проведення концертної програми. Продаж випічки.

Рис.2. Партнери та донори проекту Центр дозвілля молоді.

Додаток Б

Таблиця 1.2.3

Бюджет проекту «Добро навколо нас» за допомогою якого була реалізована концертна програма

Бюджет проекту (назва проекту): "Добро навколо нас"									
Назва товару чи послуги (включно із технічними характеристиками)	Внесок від донора				Власний внесок				Разом (грн)
	Одиниця	Кількість	Ціна за одиницю (грн)	Загальна вартість (грн)	Одиниця	Кількість	Ціна за одиницю (грн)	Загальна вартість (грн)	
Гонорар музикантам	година	5 год.	50 грн.	250 грн.				0	250 грн.
Оренда приміщення				0	година	5 год.	250 грн.	1,250 грн.	1,250 грн.
Оренда апаратури				0	година	5 год.	100 грн.	500 грн.	500 грн.
Оренда термосу				0	година	5 год.	100 грн.	500 грн.	500 грн.
Чай	упаковка	5 шт.	8 грн.	40 грн.				0	40 грн.
Кава	упаковка	3 шт.	90 грн.	270 грн.				0	270 грн.
Пластикові тарілки	упаковка	4 шт.	20 грн.	80 грн.				0	80 грн.
Пластикові стаканчики	упаковка	8 шт.	8 грн.	64 грн.				0	64 грн.
Цукор	упаковка	3 шт.	22 грн.	66 грн.				0	66 грн.
Транспорт	години	15 год.	200 грн.	3,000 грн.				0	3,000 грн.
Харчування дітей				0	штука	14 шт.	50 грн.	700 грн.	700 грн.
Загальна сума проекту				3,770 грн.				2,950 грн.	6,720 грн.
Відсотки внеску сторін				56,10%				43,90%	
Підтверджуємо, що бюджет був підготовлений, спираючись на актуальні ринкові ціни. Підтверджуючі документи додано (посилання на https://www.work.ua/ru/salary-%D0%BC%D1%83%D0%B7%D1%8B%D0%BA%D0%B0%D0%BD%D1%82/ https://www.sumdu.edu.ua/uk/ https://metro.zakaz.ua/ru/disposable-tableware/ https://www.atbmarket.com/search?q=%D1%87%D0%B0%D0%B9 https://www.atbmarket.com/search?q=%D0%BA%D0%B0%D0%B2%D0%B0 https://officem.com.ua/1173-sahar-rafinirovannij-500g https://arenda-auto.sumy.ua/avtobusi/?https://arenda-auto.sumy.ua/									

Додаток В

Рис. 3. Схема реалізації концертної програми та інших культурно-розважальних заходів.

Джерело: виконано автором на основі Caciur T. Organization of a large scale music event: planning and production. Mubba. 2012. 52 с.

Додаток Г

Таблиця 2.2.3

План розробки та реалізації концертної програми

Термін	Заплановані заходи щодо розробки концертної програми	Загальна інформація щодо концертної програми	Де описується кожен пункт плану
25.10.2019	Зустріч з базою практики: Центр Дозвілля Молоді.	Поспілкувались, визначили завдання та час на організацію концертної програми.	Практична частина.
01.11.2019	Розроблення концертної програми.	Проаналізували етапи організації концертної програми.	Практична частина.
05.11.2019	Знаходження матеріальних ресурсів для концертної програми.	Звернулися до ТРЦ «Мануфактура» для оренди приміщення, столів, апаратури.	Практична частина.
15.11.2019	Зустріч з партнерами концертної програми.	Обговорили з Сумським міським територіальним центром соціальної допомоги «Берегиня», Сумським обласним центром реабілітації дітей та осіб з інвалідністю щодо співпраці, виготовлення	Практична частина.

		дітьми з інвалідністю іграшок, участі дітей в концертній програмі.	
20.11.2019	Бесіда з партнерами та базою практики.	Обговорення конкретної дати та часу проведення.	Практична частина.
10.12.2019	Запрошення журналістів. Написання прес-релізу та прес-анонсу.	Знайшли журналістів, в СумДУ, які зможуть відвідати проєкт, налагодили взаємозв'язок.	Практична частина.
15.12.2019	Проведення концертної програми. Завершення.	Реалізація розробленої інклюзивної концертної програми.	Фото (Додаток А)

Додаток Д

Таблиця 3.1.1

Спільне та відмінне поняття «менеджмент» та «управління»

Менеджмент – це процес організації, контролю, планування, управління організації для досягнення ефективного виконання завдань та мети.	Управління – це процес впливу суб'єкта на об'єкт управління для досягнення ефективного функціонування систем за допомогою зв'язків і відносин та досягнення ефективного виконання завдань та мети.
Спільне	Відмінне
1. Поняття «менеджмент» та «управління» схожі, мають спільний зміст, реалізуються як єдиний процес досягнення конкретних цілей та мети. 2. Об'єктом менеджменту і управління виступає організація, в якій вони виконують соціальну функцію, досягнення організаційних цілей на високому рівні. 3. Якщо, брати за увагу організаційний процес, тобто створення чи реалізація будь-якого заходу, то менеджмент та управління перебувають на одному рівні, як одне ціле.	1. Поняття «управління» ширше ніж поняття «менеджмент». 2. Управління – це безліч наук, що характеризується різними предметами та методами, загальний процес, який спирається на практику та є процесом впливу суб'єкта на об'єкт. 3. Менеджмент – це наука, яка володіє своїм предметом і методом, приватний процес є частиною управлінських механізмів. Найчастіше використовується для прибуткових проектів